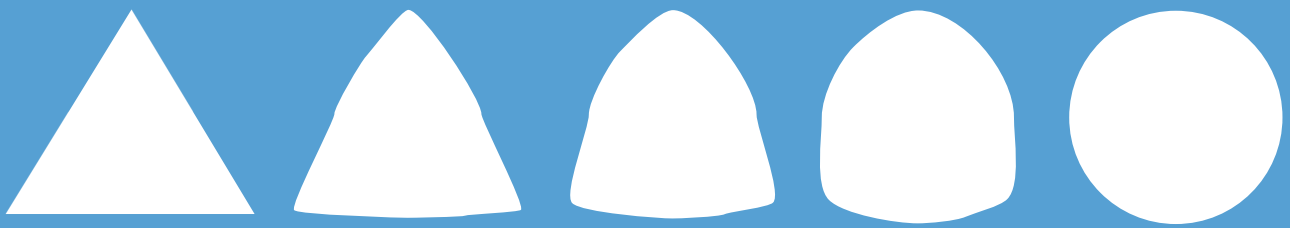

i si fem una **cooperativa?**

MANUAL DE CONVERSIÓ
DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA
EN **COOPERATIVA**

aracooop

Renovem, ampliem i enfortim
l'economia social
i cooperativa

Edita: CONFEDERACIÓ DE COOPERATIVES DE CATALUNYA

Autors: CALIDOSCOOP, SCCL i COOP DE MÀ, SCCL

Disseny de portada, edició de textos i maquetació: L'APÒSTROF, SCCL

Primera edició: Octubre 2014

Dipòsit legal: DL B 23596-2014

Aquest material ha estat elaborat en el marc del programa aracoop.
Promogut pel Departament d'Empresa i Ocupació en el context de Catalunya Emprèn,
amb la participació de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i
amb el finançament del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Promotors:

**catalunya
emprèn**

Amb el finançament de:

1 / L'ECONOMIA COOPERATIVA

2 / L'OPCIÓ COOPERATIVA

- Què és una cooperativa?
- Per què una cooperativa?
- L'activitat cooperativitzada i la diversitat de cooperatives
- Principals avantatges de la cooperativa

3 / COM FUNCIONA?

- Les persones, el centre de la cooperativa
- Regulació del treball
- Els òrgans socials
- El règim econòmic

4 / ALTRES ASPECTES DE GESTIÓ

- Règim fiscal
- Règim laboral i afiliació a la Seguretat Social
- Obligacions documentals amb el registre de cooperatives

5 / EL PROCÉS DE CONVERSIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA EN COOPERATIVA

- Tipus de conversió
 - A. Procés de conversió, amb situació de continuïtat de la propietat
 - B. Procés de conversió on la propietat decideix socialitzar el seu negoci
- Modalitats de processos de conversió de negoci
 - A. Modalitat de "convivència de negocis"
 - B. Modalitat de transformació jurídica

6 / EXPERIÈNCIES

7 / NORMATIVA APLICABLE

8 / ADRECES D'INTERÈS

9 / MANUALS DE REFERÈNCIA

1

**L'ECONOMIA
COOPERATIVA**

Una de cada set persones al món és membre d'una cooperativa, això representa al voltant del 14% de la població mundial. D'aquestes persones, 100 milions són sòcies treballadores.

Les cooperatives formem part d'un moviment global

A casa nostra existeixen prop de 5.000 cooperatives –quasi l'1% de les empreses catalanes–, que facturen entorn els 6 milions d'euros, és a dir, gairebé un 3% del PIB català, i ocupen unes 40.000 persones. Més d'un milió de catalans i catalanes són sòcies d'una cooperativa, ja sigui en qualitat de sòcies treballadores, sòcies de consum, etc. Les cooperatives es distribueixen per branques o per classes: les de treball associat, que representen el 75% del total, seguides de les agràries, les de serveis i les de consum.

2

**L'OPCIÓ
COOPERATIVA**

QUÈ ÉS UNA COOPERATIVA?

L'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), una organització no governamental independent que representa les organitzacions cooperatives de tot el món, defineix la cooperativa com "una associació autònoma de persones que s'han unit de forma voluntària per satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals en comú mitjançant una empresa de propietat conjunta i de gestió democràtica".

PER QUÈ UNA COOPERATIVA?

La cooperativa és la **fórmula jurídica més adequada per a projectes socioeconòmics col·lectius**. És un model d'empresa democràtica, en què preval la importància de l'activitat que fan les persones sòcies (de treball, de consum, d'aportació de producte, etc.) per sobre del capital.

⊕ Un dels motius pels quals la cooperativa esdevé la fórmula que adopten molts **projectes associatius** que tenen una línia de negoci és que representa una oportunitat d'autocupació per al grup promotor i pot mantenir en la majoria de casos la característica d'entitat sense ànim de lucre, així com el funcionament democràtic originari.

També és un **model d'empresa innovadora** que potencia els actius principals de qualsevol empresa actual: la implicació, la formació, la cooperació i la participació de les persones; és a dir, la base per crear una xarxa de treball que permeti assolir èxits professionals i empresarials.

⊕ **Empreses mercantils i autònoms** han vist en la conversió cooperativa l'oportunitat d'implicar les persones treballadores en el projecte empresarial, cosa que permet aconseguir més capital, compartir les responsabilitats i dotar l'organització d'un funcionament més participatiu i motivador.

Les cooperatives creen **ocupació estable**, redistribueixen millor la riquesa, presten serveis socials amb més eficàcia, preserven el medi natural, cohesionen l'entorn rural, permeten l'accés al crèdit i ofereixen productes de més qualitat tant a persones sòcies com a tercers. Actuen, en definitiva, amb **responsabilitat social** amb les persones vinculades i amb l'entorn.

⊕ Entre els sectors proclius a la creació i conversió cooperativa hi ha el d'**iniciativa social**, ja sigui de prestació de serveis socials, assistencials, o de projectes d'inserció social i laboral, entre d'altres. Les persones que presten aquests serveis guanyen protagonisme com a sòcies d'una cooperativa, tenen més motivació i proximitat amb l'entorn, i això reverteix en la millora del servei.

Qualsevol activitat econòmica es pot dur a terme en clau cooperativa. No obstant això, hi ha **sectors** que en els darrers anys han mostrat **més tendència** a la creació de cooperatives i a la conversió cap a aquesta fórmula societària.

+ Serveis a les persones i serveis relacionats amb la millora de la qualitat de vida.

La cooperativa pren múltiples formes segons l'origen del projecte: cooperativa de treball, de consum o mixta. A més, permet dur a terme una activitat de prestació de serveis mantenint el vincle amb les associacions o fundacions que l'han promoguda. En general, la cooperativa és una fórmula molt adequada per a les associacions que necessiten adaptar tota l'activitat econòmica, o una part, a una estructura més empresarial sense perdre els principis, valors i objectius fundacionals.

+ Gestió del coneixement i activitats d'alt valor afegit (TIC, enginyeries, telecomunicacions, etc.).

La fórmula cooperativa permet retenir el talent a l'empresa i potenciar les qualitats de les persones que participen al projecte col·lectiu, com ara la creativitat i capacitat de generar i gestionar el coneixement. En aquest sector és freqüent trobar la col·laboració de socis tecnològics en el projecte empresarial.

+ Professionals liberals i autònoms.

La cooperativa millora el marc d'autoregulació i de responsabilitat dels professionals que es volen agrupar per prestar serveis de forma conjunta. L'entrada i sortida de les persones sòcies a la cooperativa és més àgil i transparent que en altres models. D'altra banda, la cooperativa és una societat de responsabilitat limitada i permet la cotització al règim general de la Seguretat Social.

+ Agrupacions d'autònoms.

En els casos que grups professionals volen compartir recursos i serveis, ja sigui per créixer, adaptar-se a les noves necessitats del mercat, reduir costos o compartir intangibles, la cooperativa és una fórmula òptima. La cooperació empresarial permet practicar economies d'escala, economies d'abast, accés al finançament, etc.

+ Microempreses en procés de creixement, autònoms i SLU.

Quan cal contractar treballadors i treballadores, la cooperativa permet créixer compartint riscos i responsabilitats i tractant les persones assalariades des d'una perspectiva nova: com a sòcies, més involucrades i motivades en el desenvolupament del negoci.

+ Empreses amb dificultats de continuïtat.

Si bé els exemples més visibles són els que es relacionen amb crisis sectorials i els casos de procés concursal, en els casos d'empreses amb dificultats de successió per jubilació dels propietaris i propietàries, la cooperativa possibilita la continuïtat de l'activitat empresarial aprofitant el *know-how* de les persones treballadores. El traspàs del negoci i la vinculació amb l'antiga propietat es poden dur a terme de moltes maneres, en funció de cada realitat.

+ Projectes d'emprenedoria social.

La cooperativa també hi té un paper clau: és un dels models que s'adequa millor als projectes emprenedors que persegueixen involucrar un col·lectiu. De la mateixa manera, són exitosos els referents de les cooperatives que adopten la fórmula de centres especials de treball (CET) o d'empreses d'inserció. Les cooperatives prenen la forma de centre especial de treball (CET) o d'empresa d'inserció.

La cooperativa és un model d'empresa que fomenta la **intercooperació** i el **treball en xarxa**. Alhora, disposa d'un moviment important dedicat a la creació i l'enfortiment de les empreses i al foment del cooperativisme.

En resum, com recull la Llei de cooperatives de Catalunya, basada en la definició i els principis cooperatius establerts per l'ACI, les cooperatives:

- Són empreses amb plena autonomia respecte qualsevol institució o altra empresa.
- Són gestionades democràticament per les persones sòcies, que participen de la fixació de les seves polítiques, la presa de decisions i l'elecció dels òrgans de govern.
- Tenen l'objectiu de millorar la situació econòmica i social de les persones sòcies i del seu entorn.
- Permeten l'entrada de noves persones sòcies, així com la seva baixa voluntària.
- Són empreses de capital variable, que augmenta per noves aportacions de les persones sòcies o per noves incorporacions.
- Proporcionen formació i capacitació als seus membres, i són transparents en la gestió.
- També difonen a la societat en general la naturalesa i els beneficis de la cooperació.
- Serveixen els seus socis i sòcies de manera eficaç i enforteixen el moviment cooperatiu treballant conjuntament.

L'ACTIVITAT COOPERATIVITZADA I LA DIVERSITAT DE COOPERATIVES

Qualsevol organització es pot transformar en cooperativa o convertir part de la seva activitat econòmica en aquesta fórmula. La necessitat que volen cobrir les persones sòcies per mitjà de la cooperativa és allò que es cooperativitza, el que coneixem com a **activitat cooperativitzada**.

Les cooperatives associen persones físiques o jurídiques amb necessitats o aspiracions comunes, per això n'hi ha de moltes classes:

a.

Cooperatives de treball: persones treballadores que s'associen per aportar treball, construir un lloc de feina digne per mitjà de la producció de béns i serveis per a tercers. És el cas de:

- Els membres de **SUARA**, una cooperativa de serveis a les persones que ocupa més de 3.000 professionals.
- Els socis de **CISEC**, que van transformar l'activitat de l'associació en una activitat d'autocupació.

b.

Cooperatives de consum: consumidors que s'associen per adquirir conjuntament béns i serveis. Destaquem-ne un parell d'exemples:

- Els socis i sòcies d'**Abacus**, que s'agrupen per adquirir productes culturals i material educatiu i d'oficina.
- Els participants de la cooperativa de consum responsable i ecològic **Gafarrons**, que s'autogestionen les cistelles de producte ecològic.

c.

Cooperatives agràries: pagesia organitzada per millorar les seves explotacions i incrementar la sortida i/o transformació dels seus productes. Hi trobem, entre moltes altres:

- El [Celler de Capçanes](#), que vertebra un poble i ocupa els viticultors.
- Els pagesos associats a la [Plana de Vic](#), que ofereixen productes conjuntament.

d.

Cooperatives de serveis: professionals o empreses que s'associen per aconseguir béns o serveis que faciliten la seva activitat professional. Posem per cas:

- Els comerciants de les ferreteries, agrupats en els projectes cooperatius de [COFAC](#) i [CIFEC](#).
- Els transportistes de la [Cooperativa de Transports d'Amposta](#), que milloren així l'explotació mòbil.

e.

Cooperatives d'habitatge: ciutadans que s'associen per disposar d'un habitatge en millors condicions. Un parell de casos en són:

- La [Cooperativa Obrera de Viviendas](#), que agrupa des de fa molts anys usuàries, sòcies fundadores i descendents per treballar a favor d'un habitatge digne
- Les cooperatives d'habitatge de cessió d'ús que promou l'associació [Sostre Cívic](#).

f.

Cooperatives de crèdit: ciutadans, empreses i professionals que s'agrupen per millorar l'accés al crèdit i potenciar l'estalvi propi. És el cas de:

- Els i les sòcies de la [Caixa de Guissona](#) o la [Caixa d'Enginyers](#).

Totes aquestes cooperatives són de **primer grau**. Però les cooperatives també poden associar-se per fer projectes comuns i assolir avantatges, formant cooperatives de **segon grau o grups cooperatius**.

→ Una cooperativa de segon grau s'ha de formar com a mínim amb dues persones jurídiques (una d'elles ha de ser una cooperativa); també pot integrar persones sòcies de treball i persones sòcies col·laboradores.

COOPERATIVA SENSE ÀNIM DE LUCRE

Per contractar amb les administracions públiques, obtenir beneficis fiscals, subvencions i altres mesures de foment, una cooperativa es pot dotar de la consideració de no tenir ànim de lucre. Això significa, entre altres coses, que els beneficis que genera, després de pagar sous i les altres despeses, es destinen a la mateixa empresa.

> És el cas de la cooperativa LabCoop, un espai que acull, incuba i impulsa iniciatives d'emprenedoria social cooperativa.

COOPERATIVA D'INICIATIVA SOCIAL

Les cooperatives d'iniciativa social són les que presten serveis assistencials i/o d'inserció social plena, atenent col·lectius amb risc d'exclusió o necessitats no cobertes. Aquestes cooperatives són sempre sense ànim de lucre. En podem esmentar un parell d'exemples:

> La Fageda que, a través de l'activitat cooperativa, aconsegueix la integració sociolaboral de persones que pateixen discapacitat intel·lectual i trastorns mentals severes.

> Tarpuna, les fundadores de la qual van transformar la societat mercantil en cooperativa integrant com a missió la millora de la situació de les persones en risc d'exclusió i la promoció d'una agricultura respectuosa amb el medi ambient.

PRINCIPALS AVANTATGES DE LA COOPERATIVA

1. Empresa participativa i democràtica

La cooperativa és una empresa de **gestió democràtica**, on els socis i sòcies participen activament de la presa de decisions, ja sigui directament o a través de representants. La participació en el projecte col·lectiu incrementa la motivació, la qual cosa acostuma a revertir en més eficàcia i més qualitat en l'activitat.

2. Gran capacitat d'autoregulació

Les persones sòcies gaudeixen d'un **ampli marge de decisió** sobre les condicions laborals, l'organització i el funcionament de la cooperativa. Tenen una relació societària amb la cooperativa i gaudeixen de llibertat per fixar horaris, retribucions, vacances, excedències, règim disciplinari, etc. Aquests aspectes s'acostumen a regular en els Estatuts o en un Reglament de règim intern de la cooperativa, que s'han d'aprovar en els dos casos per una majoria qualificada de l'Assemblea de socis i sòcies.

3. Compartir riscos, responsabilitats, excedents, habilitats...

Les cooperatives són **empreses col·lectives en què es comparteixen els riscos i les responsabilitats** de la mateixa manera que els **excedents**, si n'hi ha, en funció del que determinin els Estatuts. A més, són empreses sòlides que permeten complementar les **habilitats** de tothom i generar sinèrgies que enriqueixen el projecte col·lectiu i afavoreixen la innovació.

4. Llocs de treball estables i de qualitat

L'ingrés d'una persona com a sòcia treballadora o de treball en una cooperativa la converteix en **copropietària de l'empresa**. Gaudeix d'una relació societària i laboral indefinida i es pot procurar un lloc de treball estable. Les cooperatives destinen part de les reserves a la formació i capacitació de les persones sòcies, fet que millora tant la qualitat de la feina com la gestió de l'empresa.

5. Tria del règim d'afiliació a la Seguretat Social

Els socis i sòcies treballadors d'una cooperativa **poden escollir el règim d'afiliació** a la Seguretat Social: règim d'autònoms, especial o general. És una opció col·lectiva i ha de ser la mateixa per a tothom. L'opció es pot canviar transcorreguts cinc anys, a través de la modificació dels Estatuts.

6. Bonificacions fiscals i ajuts

Les cooperatives tenen un **règim fiscal propi: són fiscalment** protegides i gaudeixen de diversos avantatges. A més, el Govern de la Generalitat atorga ajuts a aquestes empreses per a la incorporació de persones sòcies, inversions, assessorament, intercooperació i altres iniciatives.

7. Capitalització del 100% de l'atur

Tant els socis i sòcies fundadors com els que s'incorporen posteriorment a una cooperativa de treball, poden sol·licitar l'import íntegre per aportar-la com a capital social, a través de l'anomenada **capitalització de l'atur**.

8. Registre propi i constitució bonificada

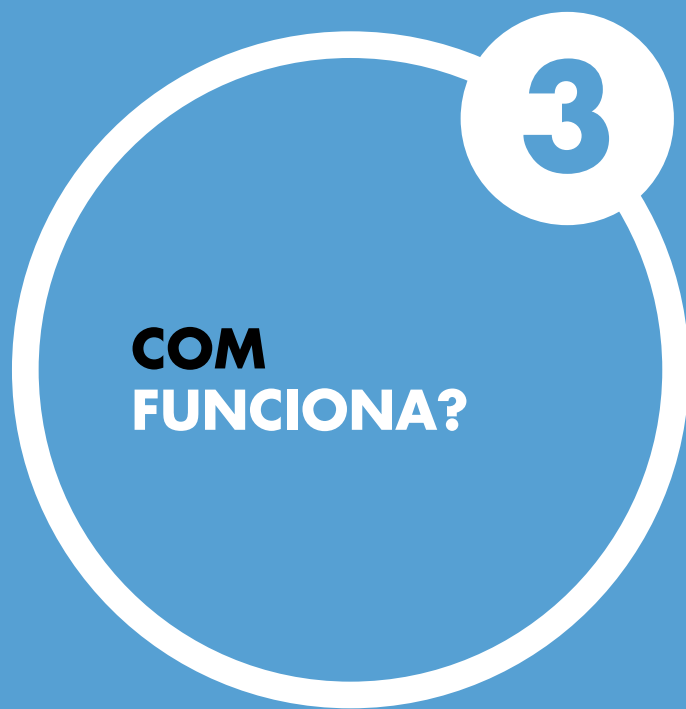
Les cooperatives no s'han d'inscriure al Registre Mercantil, sinó al **Registre de Cooperatives**, que depèn de la Generalitat de Catalunya i que disposa de delegacions en cinc demarcacions (Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre). A més, en el procés de constitució les cooperatives estan exemptes de pagar l'ITP-AJD i tenen un 50% de bonificació en els aranzels notariaus.

9. Alta i baixa voluntàries i àgils

Les cooperatives són **societats obertes** on es possibilita la incorporació de noves persones sòcies sempre que compleixi amb els requisits fixats als Estatuts, i l'estructura productiva i organitzativa ho permeti. Són societats de capital variable, per tant, l'entrada de nous socis i sòcies n'amplia el capital sense haver de modificar estatuts ni escriptures notariaus. D'altra banda, qualsevol soci se'n pot donar de baixa en qualsevol moment, seguint les pautes fixades als Estatuts. Tant l'admissió com la sortida de la cooperativa es duen a terme mitjançant processos pautats i transparents.

10. Entorn de suport i finançament específic

Les cooperatives estan organitzades en federacions que representen llurs interessos, els presten serveis i promouen la intercooperació, generant sinèrgies, compartint experteses, comercialitzant conjuntament, internacionalitzant-se, innovant, etc. El **moviment cooperatiu** també ha bastit una xarxa d'entitats i productes financers específics.

LES PERSONES, EL CENTRE DE LA COOPERATIVA

Per constituir una cooperativa cal un **mínim de tres persones sòcies**. Hi ha excepcions, com en el cas de les cooperatives de consumidors i usuaris en què la Llei de cooperatives demana un nombre superior en funció de la localitat de la cooperativa.

Tipus de persones sòcies:

- **Soci/sòcia:** persona física o jurídica que realitza l'activitat de la cooperativa (segons el tipus, serà sòcia treballador, de consum, de serveis, etc.).
- **Soci/sòcia de treball:** les cooperatives que no són de treball associat també poden integrar persones que prestin un treball remunerat com a sòcies de treball.
- **Soci/sòcia col·laborador/a:** persona física o jurídica que, sense dur a terme l'activitat principal de la cooperativa, col·labora amb el compliment de l'objecte social, per mitjà d'altres aportacions com ara el finançament, la tecnologia, l'expertesa, l'assessorament, etc. Els Estatuts socials regulen la possibilitat que la cooperativa tingui socis col·laboradors, amb drets i obligacions. El conjunt de vots d'aquests socis no pot superar en cap cas el 40% de la totalitat dels vots socials. Entre els socis col·laboradors, com a màxim es poden repartir el 45% dels excedents nets, segons estableixin els Estatuts socials, i en proporció al capital que hi hagin aportat. En aquest cas, s'han de fer càrrec de les pèrdues de l'exercici en la mateixa proporció fins al límit de la seva aportació.

REGULACIÓ DEL TREBALL

- Les persones sòcies tenen una **relació societària** amb la cooperativa i, per tant, es poden autoregular les condicions de treball, a excepció de:
 - les normes laborals relatives a la prevenció de riscos, treballs penosos, nocius o perillosos.
 - les normes que regulen el règim corresponent de la Seguretat Social.
 - les normes que regulen les causes de suspensió i excedència.
- Les cooperatives de treball associat i les altres cooperatives amb socis de treball han de **regular la prestació de l'activitat laboral** dels socis i sòcies en els Estatuts socials i/o en el Reglament de règim intern.
- Les cooperatives també poden tenir **personal assalariat** (no soci), i la prestació del treball en aquests casos es regularà a partir de l'Estatut dels treballadors i el conveni col·lectiu pertinent.
- Les cooperatives de treball associat poden tenir personal assalariat per compte aliè amb la **limitació** següent: el còmput d'hores anuals del personal assalariat de caràcter indefinit no pot ser superior al 30% d'hores/any que duguin a terme les persones sòcies treballadores.

ELS ÒRGANS SOCIALS

Els òrgans socials són els instruments de què disposa la cooperativa per al bon govern i han de complir els requisits de **participació, gestió democràtica i transparència**.

ASSEMBLEA GENERAL

- Integrada per tots els socis i sòcies, és el màxim òrgan d'expressió de la seva voluntat. Es regeix pel principi democràtic d'una persona, un vot i s'ha de convocar com a mínim una vegada a l'any.
- Té com a objectius principals fixar les línies generals d'actuació de la cooperativa, examinar la gestió del Consell Rector, aprovar els comptes i balanços, acordar la distribució dels resultats i aprovar el Pla de gestió de l'exercici següent.

CONSELL RECTOR

- És l'òrgan de representació i govern de la cooperativa, format per un mínim de tres persones sòcies escollides per l'Assemblea General per un màxim de cinc anys, amb possibilitat de reelecció.
- És el màxim òrgan de gestió de la cooperativa i, si escau, de supervisió de la gerència o direcció. Exerceix el control permanent i directe, i estableix les directrius generals d'actuació d'acord amb la política fixada per l'Assemblea.
- El president o presidenta del Consell Rector té la representació legal de la cooperativa i, a més, té un secretari o secretària i una o diverses vocalies.

INTERVENCIÓ DE COMPTES

- Aquest càrrec és obligatori per a cooperatives de més de tres persones sòcies. L'Assemblea ha d'escollir d'una a tres interventores que no poden ser membres del Consell Rector.
- La Intervenció de Comptes ha de comprovar la documentació econòmica de la cooperativa i presentar a l'Assemblea General un informe sobre els comptes anuals i els documents comptables.

EL RÈGIM ECONÒMIC

- **El capital mínim** de constitució d'una cooperativa és de **3.000 €**. El 100% s'ha de desemborsar en el moment de constitució de la societat.
- **El capital social** és el patrimoni que les persones sòcies aporten a la cooperativa i pot ser dinerari o béns o drets patrimonials. Aquest capital està format per les aportacions obligatòries (que són les que donen la condició de soci o sòcia) i les aportacions voluntàries. Quan les persones sòcies deixen la cooperativa tenen dret a recuperar el capital social, ho han de fer seguint el procediment i els condicionants fixats pels Estatuts socials.
- Les cooperatives són societats de **responsabilitat limitada**, és a dir, la responsabilitat econòmica de la persona sòcia per possibles deutes es limita a la quantia de les seves aportacions al capital social.

- Els Estatuts socials o l'Assemblea General han de decidir si les aportacions poder donar un **interès**. Aquest no pot excedir de sis punts per damunt l'interès legal del diner, tret de les **cooperatives d'iniciativa social i sense ànim de lucre** que mai poden sobrepassar-lo.

APLICACIÓ DE RESULTATS

Una part dels excedents que resulten de l'activitat de la cooperativa durant l'exercici es destinen de forma obligatòria a:

- Almenys el 30% al **Fons de reserva obligatori** (FRO), que té l'objectiu de capitalitzar i enfortir la cooperativa i és irrepartible entre les persones sòcies.
- Almenys el 10% al **Fons d'educació i promoció cooperatives** (FEPC), destinat a la formació i capacitació de les persones sòcies i persones treballadores –si n'hi ha–; a la promoció i difusió del cooperativisme; a la promoció de les relacions amb altres cooperatives i al compliment d'objectius d'incidència social i de lluita contra l'exclusió social. És un fons irrepartible entre les persones sòcies i inembargable. Aquest fons és una clara mostra de la responsabilitat social de l'empresa cooperativa.

Després de dotar aquests fons i satisfer els impostos, l'Assemblea General decideix la destinació de la resta, que pot ser:

- Incrementar el capital social de les persones sòcies
- Crear fons de reserva voluntaris, repartibles o irrepartibles
- Retornar-lo a les persones sòcies (retorn cooperatiu), sempre de manera proporcional a l'activitat aportada a la cooperativa (el treball, el consum, aportació de producte, etc.)

- En les **cooperatives d'iniciativa social i sense ànim de lucre** les persones sòcies no poden incrementar el capital a partir dels resultats, ni tenir retorn cooperatiu. Els Estatuts socials d'aquestes cooperatives han de contemplar una **reserva especial** on es destinaran la resta de resultats un cop dotats els fons obligatoris i satisfets els impostos.

4

**ALTRES ASPECTES
DE GESTIÓ**

RÈGIM FISCAL

- La cooperativa és un tipus de societat amb **avantatges fiscals especials**, ja que la Llei entén que cal promoure les empreses que vetllen per l'estabilitat amb la creació de reserves pròpies i que generen ocupació de qualitat a partir de la incorporació de persones sòcies i de la seva formació.
- Les cooperatives que compleixen els requisits que estableix la **Llei del règim fiscal de les cooperatives** es consideren fiscalment protegides. A més, les cooperatives de treball associat, les agràries i les de consumidors i usuaris poden ser especialment protegides si compleixen uns requisits addicionals.

QUADRE DE BENEFICIS FISCALS SEGONS EL GRAU DE PROTECCIÓ

IMPOST	TIPUS D'OPERACIÓ	ESPECIALMENT PROTEGIDES	PROTEGIDES
IS	Procediment particular per determinar la base imposable	Minoració del 50% destinat al FRO. 100% deduïble el destinat al FEPC	
	Tipus de gravamen	20% resultats cooperatius i règim general resultats extra-cooperatius. 50% bonificació de la quota íntegra.	20% resultats cooperatius i règim general resultats extracooperatius.
ITP i AJD	Constitució, ampliació de capital, fusió, escissió	Exempció	
	Constitució i cancel·lació de préstecs	Exempció	
	Adquisició de béns i drets	Exempció per a fins socials i el destinat al FEPC	Exempció pel destinat al FEPC
IAE		Bonificació del 95%	
IBI		Bonificació del 95% per cooperatives agràries i d'explotació comunitària de la terra	

RÈGIM LABORAL I AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL

- D'acord amb l'**autoregulació del treball**, les persones sòcies treballadores de les cooperatives de treball associat poden triar el règim d'afiliació a la Seguretat Social: règim general o règim d'autònoms. En la resta de cooperatives les persones sòcies de treball han d'estar afiliades al règim general de la Seguretat Social.

OBLIGACIONS DOCUMENTALS AMB EL REGISTRE DE COOPERATIVES

Les cooperatives han de tenir i actualitzar la **documentació societària** que presentaran al Registre de Cooperatives:

- El llibre de registre de persones sòcies i de les seves aportacions al capital social
- El llibre d'actes de l'Assemblea General i del Consell Rector
- El llibre diari i llibre d'inventaris i balanços

Les cooperatives han de portar una comptabilitat ordenada i adequada a l'activitat respectiva, subjecta al Codi de comerç i al Pla general comptable de les cooperatives.

També han de dipositar en el Registre de Cooperatives els comptes anuals amb l'Informe de la intervenció de comptes pertinent o bé, en cas d'estar-ne obligades, els comptes auditats i l'Informe d'auditoria corresponent.

**EL PROCÉS DE
CONVERSIÓ
DE L'ACTIVITAT
ECONÒMICA
EN COOPERATIVA**

5

El procés de conversió d'un negoci a cooperativa té **dues conseqüències** molt diferents:

- **La cara:** El procés parteix de l'existència d'un negoci provat, per tant, no és una aventura emprenedora que supleix la manca d'experiència amb estudis de simulació sobre l'impacte d'un producte o servei en un mercat i tampoc parteix d'una situació hipotètica sinó real.
- **La creu:** L'existència d'un negoci previ pot generar dinàmiques difícils de canviar, rols, models organitzatius i de presa de decisions, que poden ser formes de resistència al canvi de model jurídic.

La síntesi: en un procés de conversió es disposa de dades que poden quantificar i qualificar la trajectòria del negoci fins al present, i aquestes dades s'han d'interpretar dins d'una nova dinàmica de participació col·lectiva, que permeti les persones sòcies ser conscients de la necessitat d'implicar-se, no només en el treball, sinó també en la presa de decisions empresarials.

Les decisions parteixen de la interpretació del passat i es projecten cap al futur, per la qual cosa s'encaminen a persistir en els encerts de l'anterior fórmula i, al mateix temps, a no repetir els errors.

TIPUS DE CONVERSIÓ

Un **procés de conversió** és el trànsit d'una forma en una altra. En tots els casos que presentem a continuació, la forma jurídica de destinació és la cooperativa, però la forma de partida és diversa: autònom, societat civil privada, societat limitada, associació sense ànim de lucre, etc.

Cal tenir en compte que els motius que han originat la voluntat de conversió determinen el procés i els procediments que cal seguir en cada cas.

Vegem alguns dels motius de conversió:

- ⊕ **Entitats sense ànim de lucre** que adopten la forma jurídica cooperativa per donar forma empresarial a una –o una part– de les activitats.
- ⊕ **Empreses amb dificultats de successió i/o de viabilitat financera** que opten per socialitzar el negoci als seus treballadors i n'aconsegueixen la implicació en les decisions empresarials en qualitat de socis i sòcies.
- ⊕ **Empreses no cooperatives** que per convicció i millora del model organitzatiu i de gestió es volen convertir en societats cooperatives.

⊕ **Professionals que treballen en la prestació de serveis públics** sota la titularitat i el control de l'administració, que decideixen adoptar la forma cooperativa.

⊕ **Professionals que treballen en la prestació de serveis com a autònoms** i que troben en la cooperativa –de serveis o de treball associat– un vehicle per unir esforços, recursos i coneixements en funció del nivell de fusió que vulguin arribar.

Els casos de conversió es poden classificar en funció del grau de reorganització que el procés provoca en la propietat, entesa a grans trets **“com la suma de capital + decisions empresarials”**:

a. Procés de conversió amb continuïtat de la propietat

b. Procés de conversió en què la propietat socialitza el seu negoci

a.

PROCÉS DE CONVERSIÓ AMB CONTINUÏTAT DE LA PROPIETAT

En aquest supòsit la propietat del negoci preexistent (persona física o jurídica) **coincideix grosso modo** amb la propietat de la futura cooperativa. Això implica que només es produeix un canvi de la forma jurídica, revestint, més o menys, en el mateix sistema de domini i participació en les decisions societàries per part dels socis.

⊕ Posem el cas d'una **societat limitada, o una societat civil privada**, en què les tres persones que aporten el capital, treballen i prenen les decisions a la cooperativa abans eren (els únics) treballadors.

⊕ Aquesta situació també es podria plantejar en **un projecte associatiu** en el qual tota l'activitat o una part ha esdevingut també un projecte d'autoocupació.

⊕ També podríem incloure en aquests supòsits de continuïtat, els **grups de consum** que en una fase inicial van optar per l'associació sense ànim de lucre per desenvolupar la seva activitat econòmica de proveïment de béns i serveis als seus socis i ara han cregut convenient passar a desenvolupar-la a través d'una cooperativa de consum. Doncs bé, en aquest cas també hi haurà continuïtat, ja que els socis (tant en l'actual associació, com en la futura cooperativa), seran les mateixes famílies que es proveeixen, per exemple, de productes de consum ecològic.

En aquests casos, la transformació del negoci en cooperativa no implica l'obertura del negoci a tercers que fins aleshores no eren socis; el procés, per tant, és més senzill.

PROCÉS DE CONVERSIÓ EN QUÈ LA PROPIETAT SOCIALITZA EL SEU NEGOCI

Quan la propietat “**obre el seu negoci**” és legítim que abans de posar-se al mateix nivell dels nous socis i sòcies (un soci, un vot), pugui aplicar mesures d’anivellament per garantir una certa compensació dels esforços fets fins al moment.

La propietat pot socialitzar el seu negoci amb:

- Tots els treballadors, o una part, que fins al moment han treballat per compte aliè.
- Altres professionals i/o col·laboradors.
- Els que fins ara eren només proveïdors, clients o consumidors.

Cal definir com es planteja el procés de traspàs/socialització de la propietat i dels seus actius, tenint en compte els quatre aspectes següents:

1. Informació sobre l'estat de l'empresa preexistent
2. Valoració de l'empresa
3. Expectatives de retorn de la propietat actual
4. Compromisos entre la propietat i els futurs socis

1. Informació sobre l'estat de l'empresa preexistent

L'**objectiu** és conèixer les característiques jurídiques, econòmiques i organitzatives del negoci preexistent i avaluar-ne la viabilitat econòmica, tenint en compte la seva projecció en una nova forma jurídica.

En el procés és aconsellable disposar de les dades i documentació següents:

→ Informació jurídica, societària, fiscal i laboral:

- Documents societaris i/o de creació del negoci preexistent; modificacions estatutàries o d'una altra tipologia que s'hagin produït i que siguin rellevants.
- Existència de les obligacions concretes per la propietat amb tercers, inclosos sobretot, els treballadors per compte aliè del negoci preexistent.
- Documents justificatius que acreditin que el negoci es troba al corrent de pagament de totes les seves obligacions amb Hisenda i Seguretat Social.

→ Informació econòmica necessària per obtenir la imatge real i actual del negoci:

- Estats comptables, nivell de facturació i marges dels tres darrers anys per analitzar si aquesta ha presentat una evolució positiva més elevada que la del sector o bé en consonància.
- Capacitat del negoci d'assumir les obligacions a curt termini.
- Previsió de la inversió imprescindibles per a la bona marxa del negoci.
- Identificació de les línies de finançament existents pròpies o alienes.

2. Valoració de l'empresa

Amb la informació obtinguda, entre altres coses, podrem obtenir un "**preu de traspàs**" que pot incloure el valor dels actius vinculats al procés productiu, la capacitat del negoci d'obtenir beneficis, etc.

Per trobar aquest valor es poden prendre com a referència, per exemple, els preus del mercat, un informe de taxació dels béns, el preu que estaria disposat a pagar un tercer, o el preu definit a partir de sistemes de valoració d'empreses.

Sigui quin sigui el sistema que s'utilitzi, i per molt científic que sigui, és inevitable en funció d'aquests paràmetres objectius dur a terme procés de negociació que pot desembocar en una certa tensió lògica, ja que l'anterior propietat pot tendir a fer una valoració massa generosa del negoci, mentre que els nous socis poden tendir a fer-la a la baixa. Diem "certa tensió" perquè no hem d'oblidar que el propietari, una vegada finalitzi el procés, serà part integrant de la cooperativa i, per tant, això matisarà el to de les seves exigències.

3. Expectatives de retorn de la propietat actual

Al marge dels recursos que ja disposava l'anterior negoci abans de la conversió, en aquesta fase de reorganització es pot plantejar **l'aportació de nous actius**, moltes vegades aportats per les persones que fins ara no formaven part de la propietat.

Aquests actius els pot aportar un nou soci o sòcia de forma dinerària o no dinerària. Les aportacions no dineràries poden consistir en elements d'immobilitzat susceptibles de ser incorporats en el procés productiu del negoci. En cas que es tracti d'aportacions dineràries, poden provenir del compte corrent del futur soci o bé d'un procés de [capitalització de l'atur](#) d'aquesta persona.

+ Què és la capitalització de la prestació per atur?

La capitalització de la prestació de l'atur és una mesura de foment d'ocupació que poden utilitzar els socis per contribuir al finançament inicial d'una nova activitat empresarial en forma d'empresa cooperativa, ja que permet cobrar l'atur per aportar-lo a la cooperativa per cobrir el capital obligatori que atorga la condició de soci, així com també en concepte d'aportació voluntària o bé quota d'ingrés segons convingui.

+ Requisits per sol·licitar la capitalització

- Tenir dret a rebre una prestació contributiva per atur.
- Disposar, almenys, de tres mesos de dret de prestació a percebre.
- No haver obtingut el reconeixement del pagament únic durant els 4 anys anteriors a la data de presentació de la sol·licitud.
- Acreditar la constitució d'una cooperativa com a persona sòcia fundadora o incorporar-se en una de ja existent en cas que s'hagi completat el procés de [transformació jurídica](#), i el compromís de mantenir les aportacions a la cooperativa lligades a la condició de soci.
- Iniciar l'activitat en el termini d'un mes des del cobrament de la capitalització, i en tot cas, amb data posterior a la presentació de la sol·licitud.

4. Compromisos entre la propietat i els futurs socis:

Quan es té el convenciment de la viabilitat de l'empresa i se'n coneix el valor aproximat, caldrà compartir la **voluntat d'ambdues parts** i si és necessari aplicar **mecanismes de compensació** entre els futurs socis i la propietat anterior.

⊕ Algunes preguntes que cal fer:

- La propietat està disposada a aportar en concepte de capital social els actius o bé els prefereix llogar o vendre a la futura cooperativa?
- Algun dels socis, a més de les aportacions obligatòries, pot fer més aportacions a la cooperativa, com les que provenen de la capitalització d'atur?
- Quina és la voluntat de la propietat davant del procés i quin grau de compromís tindrà amb la futura cooperativa?

CAS 1: Prejubilació empresarial. L'anterior propietari també serà soci de la cooperativa, però amb la intenció d'anar-se desprenent progressivament del pes del negoci. En aquest cas, la seva contribució no serà tant en forma d'aportació de capital social, sinó més aviat per mitjà de la transferència d'actius i de coneixements cap als nous socis.

En aquests casos, la propietat pot escollir entre dues **formes de vinculació** amb la cooperativa:

- Participar a la cooperativa com a **soci de ple dret** realitzant l'activitat cooperativitzada com els altres socis (potser d'una manera menys intensa)
- Participar a la cooperativa de manera més indirecta, com a **soci col·laborador**

CAS 2: L'anterior propietari constata que el **negoci no serà viable amb una estructura empresarial regida per la lògica capitalista** de confrontació d'interessos entre capital i treball. Requereix que els treballadors no s'impliquin només en les decisions empresarials, sinó també en el finançament. Les decisions afecten l'àmbit de les retribucions del treball (bestretes) i poden implicar un ajustament continuat amb els indicadors econòmics de la cooperativa.

En aquest negoci hipotètic, marcat per les dificultats econòmiques greus, els treballadors poden tenir dubtes de si aportar-hi capital personal. Amb tot, si hi ha unes garanties de viabilitat mínimes, els treballadors i treballadores seran els primers interessats a participar d'una empresa més finançada, que permeti el pagament mensual dels seus salaris.

En aquest darrer cas, més que en cap altre, és imprescindible el **compromís de la propietat** de col·laborar i, fins i tot, de cofinançar l'elaboració d'un pla de negoci, que faciliti un bon plantejament de les estratègies comercials, el mercat, els productes i els serveis de l'empresa, així com la viabilitat tècnica i econòmica del projecte en els pròxims tres anys.

Aquesta informació afavoreix un ambient de confiança mútua en el procés de socialització del negoci. També és convenient que els nous socis despleguin un cert grau d'empatia cap a l'anterior propietari, que es troba en un procés "d'aprendre a saber-se desprendre" del domini total sobre l'empresa.

Alguns mecanismes que poden facilitar el procés de socialització

En el transcurs del procés es poden aplicar mesures compensatòries en favor de la propietat per assolir una situació d'equitat que compensi els esforços fets pel propietari del negoci abans del procés de transformació:

- Els socis fundadors que no formaven part de l'anterior propietat fan una aportació a la cooperativa més gran. Si tenim en compte que en una cooperativa aquesta aportació extra no suposa tenir més dret de vot, aquest mecanisme pot compensar els esforços fets per l'anterior propietari i pagar el preu de socialització (vegeu [Valoració de l'empresa](#)). Aquestes aportacions extra no haurien de ser reintegrables.
- Un cop constituïda la cooperativa, sempre que no s'hagi optat pel procés de transformació jurídica (vegeu [Modalitat de transformació jurídica](#)), la cooperativa pot decidir adquirir els actius de producció, i també la capacitat de generar beneficis, clientela, etc., del negoci preexistent després d'arribar a un preu que cobreixi el preu de socialització esmentat.

MODALITATS DE PROCESSOS DE CONVERSIÓ DE NEGOCI

Els processos de conversió es poden classificar en dues grans modalitats:

a. Convivència de negocis: procés en què es crea una cooperativa nova, en paral·lel al manteniment de la forma jurídica o negoci preexistent.

b. Transformació jurídica: procés de conversió de negoci que implica la transformació jurídica del negoci, sense que convisquin les dues formes jurídiques.

a.

MODALITAT DE CONVIVÈNCIA DE NEGOCIS

Es crea una cooperativa nova i es manté de manera paral·lela **la forma jurídica o negoci preexistent**. A partir d'aquest moment s'anirà produint un procés de traspàs progressiu d'elements entre un negoci i l'altre.

Cal tenir en compte que en determinats casos la convivència només durarà una temporada fins que finalitzi el procés de traspàs, també es pot tractar d'una convivència duradora quan sigui convenient el manteniment de les dues formes jurídiques per a línies d'activitat diferenciades.

CAS de convivència duradora:

Hi ha **fundacions o associacions sense ànim de lucre** que disposen d'una massa social o d'un patrimoni que, per tal de complir les finalitats fundacionals, promouen determinades línies d'activitat o serveis que, amb el temps, guanyen pes econòmic i generen llocs de treball.

En aquest context, l'entitat mare pot continuar tenint personalitat jurídica pròpia però pot externalitzar l'esmentada línia d'activitat a una cooperativa. És una manera de professionalitzar aquests serveis, tot atorgant, per exemple, el pes de la gestió i la responsabilitat sobre les decisions empresarials als treballadors. D'aquesta manera els òrgans de govern es poden deslliurar de possibles situacions d'incompatibilitat o conflictes d'interessos amb la base social dels socis i sòcies.

En alguns casos, l'entitat mare pot esdevenir **sòcia col·laboradora** de la futura cooperativa, d'aquesta manera es pot visualitzar la complementarietat d'interessos.

CASOS de convivència temporal:

CAS 1 Imaginem... una **associació** nascuda des del voluntariat, amb un objecte social vinculat a la defensa de drets de determinats col·lectius, sense massa social ni dotació fundacional i que es trobi prestant diversos serveis d'iniciativa social per a administracions públiques a través d'una concertació, un contracte o un conveni. L'associació vol evolucionar cap a una **cooperativa sense ànim de lucre i d'iniciativa social** sense perdre l'objectiu fundacional, però dotant-se d'una estructura laboral democràtica i participativa.

Suposem que algun d'aquests serveis han d'acabar properament i, a més, que els treballadors vinculats a aquest servei no tinguin la intenció d'incorporar-se com a socis a la futura cooperativa. En aquest cas, l'associació pot optar per deixar morir aquestes relacions en l'associació d'origen de manera que la cooperativa només assumeixi els nous serveis. Si és així, l'entitat mare es podrà dissoldre una vegada finalitzades les operacions de traspàs i extingits els drets i les obligacions.

CAS 2 Un negoci... –originàriament format per un **autònom** o per una **societat civil privada**– en procés de conversió i que no s'ha extingit amb caràcter previ a la constitució de la cooperativa.

La llei 3/2009, de 3 de abril, sobre modificacions estructurals de les societats mercantil, admet que “una societat civil es pugui transformar en qualsevol tipus de societat mercantil”, però no ha previst un procediment específic, ni de caràcter simplificat i, per tant, pot ser que els titulars del negoci preexistent no vulguin emprendre un procés de transformació jurídica que té certa complexitat i que pot provocar un canvi transcendent de règim: de responsabilitat il·limitada i personal a règim de responsabilitat limitada, característic de la cooperativa catalana de responsabilitat limitada.

Per tot plegat, és possible que els socis i sòcies del negoci preexistent decideixin crear la cooperativa en paral·lel a l'autònom o la societat civil privada, que tindrà una existència temporal a la finalització de les operacions de traspàs que pertoqui.

b.

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ JURÍDICA

Quan una societat es transforma, adopta un **tipus social** diferent, però conserva la seva personalitat jurídica. En aquests casos, parlem de continuïtat jurídica, sense interrupció dels drets i obligacions durant el procés de transformació.

A continuació, presentem les dues grans modalitats de processos legals de transformació jurídica, en funció de l'origen:

b.1. Transformació d'una societat capitalista en una cooperativa

b.2. Transformació d'una associació en cooperativa

b.1. Procediment legal de transformació d'una societat capitalista en una cooperativa

Per transformar una societat capitalista en una societat cooperativa, primer cal tenir en compte el **marc legal** de referència. Es tracta de la **Llei 3/2009, de 3 d'abril, sobre modificacions estructurals de les societats mercantils**, i de la **Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives de Catalunya**.

Veiem en primer lloc què diu **l'article 7** de la Llei 3/2009:

“Transformació de societat cooperativa.

- La transformació d'una societat cooperativa en un altre tipus social o d'aquest en aquella, es regeix pel que fa als requisits i efectes de la transformació de la societat cooperativa per la legislació que li sigui aplicable.”

Això implica que hem de tenir en compte el que estableix **l'article 85** de la Llei 18/2002:

“Transformació en societat cooperativa.

- Les societats i les entitats no cooperatives es poden transformar en societats cooperatives, llevat que hi hagi algun precepte legal que ho prohibeixi expressament.
- L'acord de transformació en cooperativa ha d'ésser adoptat per la junta general, o l'òrgan equivalent de l'entitat, amb el quòrum i per la majoria que estableixi la legislació aplicable a l'entitat que es transforma.
- L'escriptura pública de transformació en societat cooperativa ha d'incorporar, a més de l'acord al qual fa referència l'apartat 2, tots els elements que exigeix aquesta Llei per a la constitució d'una societat cooperativa i el balanç tancat el dia abans de la data de l'acord de transformació i, si s'escau, auditat.”

Per aprofundir en el procediment que una societat haurà de seguir per transformar-se, cal tenir en compte també els articles **8è al 18è** de la **Llei 3/2009**.

A continuació presentem els **tràmits jurídics principals** que, d'acord amb la normativa esmentada, cal considerar a l'hora de dur a terme un procés de transformació.

CONVOCATÒRIA JUNTA GENERAL

Com que ha de ser la junta general de socis qui aprovi la transformació, l'òrgan d'administració haurà de convocar una **junta general extraordinària** de la forma següent:

- **Amb convocatòria:** La junta ha de fer la convocatòria mitjançant anunci publicat al BORME i en un diari de la província amb una antelació mínima de 15 dies. L'anunci ha d'indicar els temes a tractar, el lloc, la data i l'hora de la celebració. No obstant això, els estatuts poden establir que la convocatòria es faci per qualsevol procediment de comunicació, individual i escrita, que asseguri la recepció de l'anunci per tots els socis.
- **De forma universal:** s'entén que la junta està convocada i vàlidament constituïda per tractar qualsevol assumpte, quan estigui present tot el capital social i els assistents acceptin per unanimitat celebrar-la.

DRET D'INFORMACIÓ

En qualsevol cas, l'òrgan d'administració, d'acord amb l'article 9è de l'esmentada Llei mercantil, haurà de garantir el **dret d'informació als socis** a través de l'elaboració i la posada a disposició dels documents següents:

- **Informe** que expliqui i justifiqui els aspectes jurídics i econòmics de la transformació i que indiqui les conseqüències que té per als socis, així com l'eventual impacte de gènere en els òrgans d'administració i incidència, si s'escau, en la responsabilitat social de l'empresa.
- El **balanç de la societat** en transformació, que ha d'estar acabat els sis mesos anteriors a la data prevista per a la reunió, juntament amb un informe sobre les modificacions patrimonials significatives que hagin pogut tenir lloc amb posterioritat.
- L'**informe de l'auditor de comptes** sobre el balanç presentat, quan la societat que es transformi estigui obligada a sotmetre els comptes a auditoria.
- El **projecte d'escriptura social** o els **estatuts de la societat** que resultin de la transformació, així com, si s'escau, altres pactes socials que hagin de constar en un document públic.

No és preceptiva la posada a disposició prèvia d'aquesta documentació, quan l'acord de transformació s'adopti en junta universal i per unanimitat.

ADOPCIÓ D'ACORDS

La transformació de la societat ha de ser acordada per la junta general i, en aquest cas, **l'acord** ha de ser adoptat amb les majories previstes als estatuts o, en el seu defecte, pel vot favorable de dos terços del capital, com a mínim.

Els administradors de la societat estan obligats a informar la junta de socis a la qual se sotmet l'aprovació de la transformació sobre qualsevol modificació important de l'actiu o del passiu esdevinguda entre la data de l'informe justificatiu de la transformació i del balanç posats a disposició dels socis i la data de la reunió de la junta.

Contingut de l'acord:

- **L'acord:** ha d'expressar de manera suficientment clara l'acord de transformació.
- **El balanç:** cal aprovar el balanç de l'empresa en procés de transformació, tancat el dia anterior al de l'adopció de l'acord i que ha de ser presentat per l'òrgan d'administració.
- **El capital:** l'acord no pot modificar la participació que el soci tenia en el capital social de la societat abans de la transformació si no és amb el consentiment de tots els qui romanguin a la societat. Les participacions dels socis que desapareguin han de ser repartides entre la resta de socis en proporció amb les participacions que té cadascú.
- **El dret de separació:** cal que l'acord expressi si hi ha algun soci que no hagi votat a favor de l'acord i que, motivat pel procés de transformació, vol **exercir o no el seu dret de separació**.
 - a. Si el soci exerceix el seu dret de separació, es poden donar les circumstàncies següents:
 - Vendre les seves participacions a tercers sense limitació econòmica, en exercici del seu dret de separació.
 - Que la societat de responsabilitat limitada compri les seves participacions. A falta d'acord sobre el valor real de les participacions socials, la llei regula la valoració econòmica de les participacions, així com el seu reemborsament.
 - b. Si el soci no ha exercit el seu dret de separació, una vegada constituïda la cooperativa, podrà demanar la seva baixa voluntària com a soci cooperativista, d'acord amb el que estableix la Llei de cooperatives i els estatuts socials.
- **Celebració de l'assemblea general de la cooperativa** i aprovació dels nous Estatuts que regiran la societat cooperativa.
- **Òrgans de govern:** cessament de l'òrgan d'administració de la societat capitalista i nomenament del Consell Rector de la cooperativa.

PUBLICACIÓ DE L'ACORD DE TRANSFORMACIÓ

L'acord de transformació **s'ha de publicar** una vegada al BORME i en un dels diaris de més circulació de la província en què la societat tingui el domicili.

Però hi ha un cas en què la publicació no serà necessària: "Si l'acord es comunica individualment per escrit a tots els socis i, si s'escau, als titulars de drets especials diferents de les accions, participacions o quotes que no es puguin mantenir després de la transformació, a través d'un procediment que assegurï la recepció d'aquell en el domicili que consti a la documentació de la societat, així com a tots els creditors en els domicilis que hagin posat en coneixement de la societat o, si no, en els seus domicilis legals".

ESCRITURA DE TRANSFORMACIÓ DE LA SOCIETAT

En el cas de transformació en societat cooperativa, tant la societat "a través del seu òrgan d'administració" com els socis han d'atorgar **l'escriptura de transformació**.

Aquests s'han de presentar davant d'un notari, de lliure elecció, per fer públics els acords esmentats en l'apartat anterior i fer constar expressament a l'escriptura de transformació:

- El **balanç inicial** que havia aprovat anteriorment la junta, tancat el dia anterior a la presa de l'acord.
- El **balanç final** tancat el dia anterior a la data en què se signi l'escriptura de transformació.
- La **relació de socis** que hagin fet ús del dret de separació del soci i el capital que aquests representen.
- La **quota**, les **accions** o les **participacions**, que s'atribueixin a cada soci a la societat transformada, així com també el fet que ha quedat cobert el capital social mínim de la cooperativa establert estatutàriament.
- Les **mentions exigides** i els **requisits** que estableix la Llei de cooperatives per a la constitució de les societats cooperatives i els documents necessaris que l'acompanyen d'acord amb el contingut de l'article 29.3 del Decret 203/2003, que regula l'estructura i el funcionament del Registre de Cooperatives de Catalunya, sent els més destacables els següents:

- a. Acta de l'assemblea constituent.
- b. Els estatuts socials.
- c. Certificació vigent de reserva de denominació social de cooperativa:
 - Amb antelació a l'atorgament de l'escriptura de transformació, la societat que es vol transformar en cooperativa ha de fer una sol·licitud prèvia al Registre de Cooperatives per comprovar que la denominació social de la societat limitada no coincideix amb cap altra cooperativa ja constituïda.
 - Si no hi ha coincidència en la denominació social de l'entitat que es vol transformar, el Registre de Cooperatives emet una resolució favorable i demana a l'òrgan d'administració de la societat limitada que faci un certificat conforme cedeix la denominació social perquè la pugui utilitzar la cooperativa.

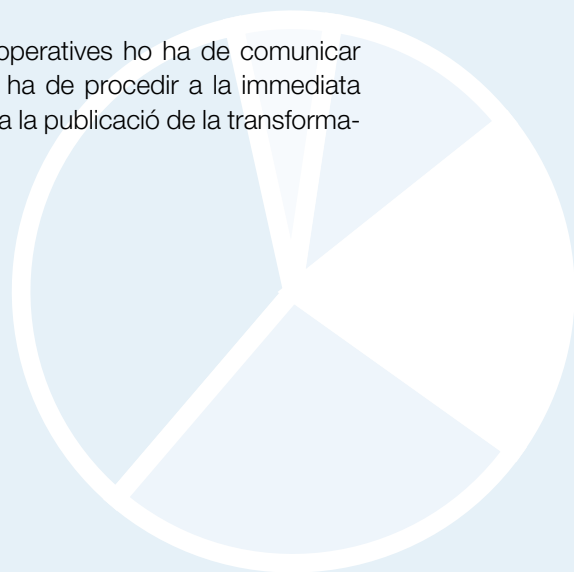
(Per aprofundir en aquests elements i documentació veure "[Guia pràctica del procés de constitució d'una empresa cooperativa](#)". Edició: Departament de Treball. Autor: Ara_Coop)

INSCRIPCIÓ ALS REGISTRES

Tal com estableix el Decret 203/2003, que regula l'estructura i el funcionament del Registre de Cooperatives de Catalunya, les escriptures públiques que recullen acords d'inscripció obligatòria (com es el cas de la transformació d'una societat) hauran de ser presentades al **Registre General de Cooperatives** en el termini màxim de sis mesos a partir de l'atorgament notarial.

Vegem les particularitats del procés d'inscripció en un cas de **transformació en cooperativa**:

- Abans d'instar la inscripció de l'escriptura al Registre de Cooperatives, s'ha de sol·licitar prèviament un certificat del Registre Mercantil on consti que no hi ha obstacles per a la transformació en cooperativa i que s'ha estès diligència de tancament provisional del full de la societat; a més, ha d'anar acompanyat d'un altre certificat en què consti la transcripció literal dels assentaments que han de quedar vigents.
- Un cop inscrita la transformació, el Registre de Cooperatives ho ha de comunicar d'ofici al registrador mercantil corresponent, el qual ha de procedir a la immediata cancel·lació dels assentaments relatius a la societat i a la publicació de la transformació al Butlletí oficial del Registre Mercantil.

DARRERS TRÀMITS

Una vegada obtinguda la resolució d'inscripció dels acords de transformació al Registre de Cooperatives, es comunicarà el canvi de personalitat jurídica, tant a Hisenda com a la Tresoreria General de la Seguretat Social.

b.2. Procediment legal de transformació d'una associació en una cooperativa

Per portar a terme la transformació d'una associació en societat cooperativa, primer cal tenir en compte el **marc legal** de referència. Es tracta de la **Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques i de la Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives de Catalunya.**

Veiem en primer lloc el contingut de l'**article 314-3** de la Llei 4/2008:

“Transformació

- Les persones jurídiques es poden transformar, conservant la personalitat, si llurs normes reguladores ho permeten i les del tipus de persona jurídica que pretenen assumir no ho prohibeixen.
- L'acord de transformació ha de ser adoptat per l'òrgan sobirà de l'entitat. L'acord ha de determinar el nou tipus que la persona jurídica assumirà i ha de contenir les mencions exigides per a la constitució d'una entitat d'aquest tipus, incloent-hi les modificacions estatutàries pertinents.
- La persona jurídica que es transforma ha de complir els requisits formals del tipus de persona jurídica adoptat i s'ha d'inscriure al registre corresponent”.

Al mateix temps, haurem de tenir en compte el que estableix l'**article 85** de la Llei 18/2002:

“Transformació en societat cooperativa

- Les societats i les entitats no cooperatives es poden transformar en societats cooperatives, llevat que hi hagi algun precepte legal que ho prohibeixi expressament.
- L'acord de transformació en cooperativa ha d'ésser adoptat per la junta general, o l'òrgan equivalent de l'entitat, amb el quòrum i per la majoria que estableixi la legislació aplicable a l'entitat que es transforma.
- L'escriptura pública de transformació en societat cooperativa ha d'incorporar, a més de l'acord al qual fa referència l'apartat 2, tots els elements que exigeix aquesta Llei per a la constitució d'una societat cooperativa i el balanç tancat el dia abans de la data de l'acord de transformació i, si s'escau, auditat.”

Ara bé, abans d'aprofundir en el procediment a seguir, cal tenir en compte una **limitació molt important** d'aquest tipus de processos de transformació en cooperativa determinada a l'**article 324-3.2** de Llei 4/2008: "Les associacions es poden transformar només en una altra persona jurídica no lucrativa" i això implica que una **associació sense ànim de lucre només es podrà transformar en una cooperativa sense ànim de lucre**.

Per tant, primer de tot cal veure quins requisits marca la Llei de cooperatives catalana per considerar que una cooperativa no té ànim de lucre. Queda establert en l'**article 129** de la Llei 18/2002:

"Condicció de cooperativa com a entitat sense ànim de lucre.

- Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament que:
 - a) Els excedents de lliure disposició, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible, a les activitats pròpies d'aquesta classe de cooperativa, a la qual es poden imputar totes les pèrdues, de conformitat amb el que estableix aquesta Llei.
 - b) Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats, sens perjudici que les persones que els ocupen puguin ésser rescalades de les despeses originades en l'exercici del càrrec.
 - c) Les aportacions dels socis al capital social, tant les obligatòries com les voluntàries, no poden meritjar un interès superior a l'interès legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
 - d) Les retribucions dels socis treballadors o, si escau, dels socis de treball i del personal que treballi per compte d'altri no poden superar el 150% de les retribucions que, en funció de l'activitat i categoria professional, estableixi el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat del sector i de la zona corresponent."

I per aprofundir en el procediment de transformació que una associació haurà de seguir, cal tenir en compte dels articles **324-1 a 324-3**, així com també per remissió de la mateixa llei, els articles **314-1 a 314-3** de l'esmentada Llei 4/2008.

A continuació presentem els **tràmits jurídics principals** que, d'acord amb la normativa esmentada, cal considerar a l'hora de dur a terme un procés de transformació.

CONVOCATÒRIA DE L'ASSEMBLEA GENERAL

Com que l'Assemblea General de socis és l'encarregada d'aprovar la transformació, la Junta directiva de l'entitat ha de convocar una **assemblea general extraordinària** de la forma següent:

- **Amb convocatòria:** els òrgans col·legiats deliberen i adopten els acords en reunions degudament convocades, sempre que estiguin vàlidament constituïts. En aquest cas, caldrà tenir en compte les regles sobre la convocatòria i la constitució de l'assemblea general ordinària i de l'extraordinària establertes en els Estatuts de l'associació.

- **De forma universal:** es poden celebrar reunions sense convocatòria prèvia o convocades irregularment si hi són presents o representats tots els socis de l'entitat s'accepta per unanimitat la celebració i l'ordre del dia.

DRET D'INFORMACIÓ

L'òrgan de govern haurà de garantir el **dret d'informació dels socis** i, si n'hi ha, dels representants dels treballadors, a través de l'elaboració i la posada a disposició d'un informe que analitzi els aspectes jurídics i econòmics més rellevants de l'operació, els motius que justifiquen la necessitat d'adoptar l'acord, així com el darrer balanç anual aprovat i finalitzat en els sis mesos anteriors a la data en què s'ha previst adoptar l'acord. Altrament, s'ha d'elaborar un balanç específic tancat en els tres mesos anteriors a la data de l'acord.

Encara que sempre és convenient garantir el dret d'informació respecte els detalls de l'operació de transformació, la normativa és menys estricta pel que fa a l'elaboració i posada a disposició dels socis de la documentació esmentada i també en la necessitat de publicació posterior dels acords de transformació en el DOGC i en dos diaris de màxima difusió, si les associacions, en la data de tancament de l'exercici econòmic, poden portar un règim simplificat de comptabilitat.

ADOPCIÓ D'ACORDS

Per adoptar els **acords de transformació** d'una associació, si els estatuts no ho estableixen d'una altra manera, els associats presents o representats a l'assemblea general han de representar almenys la meitat dels vots socials.

En aquest cas, l'aprovació per majoria simple és suficient. Si no s'assoleix aquest quòrum d'assistència en primera convocatòria, es requereix una majoria de dos terços dels vots socials presents o representats en segona convocatòria.

Contingut de l'acord:

- > **L'acord:** ha d'expressar de manera suficientment clara l'acord de transformació.
- > **El balanç:** cal aprovar el balanç de l'entitat en procés de transformació, que l'òrgan de govern ha elaborat i posat a disposició dels socis a l'assemblea. Si s'han produït modificacions importants del valor real del patrimoni després de la data de tancament del balanç, l'òrgan de govern n'ha d'informar a l'assemblea i aquesta ha d'adoptar l'acord de transformació.
- > **Celebració de l'assemblea general de la cooperativa,** i aprovació dels nous estatuts que regiran la societat cooperativa
- > **Òrgans de govern:** cessament de l'òrgan de govern de l'associació i nomenament del consell rector de la cooperativa.
- > **El capital i els fons de reserva:** la llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques, no determina quines operacions cal fer en relació al patrimoni de l'associació, quan es produeix l'acte jurídic de transformació.

Malgrat això, i tenint en compte que es tracta d'un procés de conversió entre **dues entitats sense ànim de lucre**, amb aquesta filosofia podem interpretar que s'ha de produir continuïtat en el sentit que aquells elements que sota la forma jurídica d'associació no tenien la condició de repartibles (fons social i altres tipus de fons de reserva que s'hagin pogut crear) s'hauran d'integrar en fons de reserva no repartibles, quan el projecte adopti la forma cooperativa.

L'**associació en procés de conversió** haurà de tenir present el sistema a través del qual a l'escriptura de transformació ha de constar cobert el capital social mínim de la cooperativa establert estatutàriament.

ESCRITURA DE TRANSFORMACIÓ

En el cas de transformació en societat cooperativa, **l'escriptura de transformació** l'ha d'atorgar l'òrgan de govern a través dels representants, així com els socis de la cooperativa i s'han de presentar en una notaria, de lliure elecció.

Davant del notari hauran d'elevat a públic, entre d'altres, els acords esmentats en l'apartat anterior, fent constar expressament a l'escriptura de transformació, les mencions exigides i els requisits que estableix la Llei de cooperatives per a la constitució de les societats cooperatives i els documents necessaris que l'acompanyen, d'acord amb el contingut de l'article 29.3 del Decret 203/2003, que regula l'estructura i el funcionament del Registre de Cooperatives de Catalunya, sent els més destacables els següents:

- a. Acta de l'assemblea constituent
- b. Capital social mínim de la cooperativa
- c. Estatuts socials
- d. Manifestació expressa del compliment dels requisits legals per ser considerada cooperativa sense ànim de lucre, si és el cas
- e. Certificació vigent de reserva de denominació social de cooperativa
 - Amb antelació a l'atorgament de l'escriptura de transformació, l'associació que es vol transformar en cooperativa ha de fer una sol·licitud prèvia al Registre de Cooperatives per comprovar que la denominació social de l'associació no coincideix amb cap altra cooperativa ja constituïda.
 - g) Si no hi ha coincidència en la denominació social de la entitat que es vol transformar, el Registre de Cooperatives emet una resolució favorable i demana a la junta directiva de l'associació que faci un certificat conforme cedeix la denominació social perquè la pugui utilitzar la cooperativa.

(Per aprofundir en aquests elements i documentació, vegeu ["Guia pràctica del procés de constitució d'una empresa cooperativa"](#). Edició: Departament de Treball. Autor: Ara_Coop)

INSCRIPCIÓ ALS REGISTRES

Tal com estableix el Decret 203/2003, que regula l'estructura i el funcionament del **Registre de Cooperatives de Catalunya**, les escriptures públiques que recullin acords d'inscripció obligatòria (com es el cas de la transformació d'una societat) hauran de ser presentades al Registre General de Cooperatives en el termini màxim de sis mesos d'ençà de l'atorgament notarial.

NOTA:

En relació amb el Registre d'Associacions, que depèn de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques del Departament de Justícia, cal esmentar que en el moment de la publicació d'aquesta guia el seu funcionament encara està regulat a través del "Decret 206/1999 de 27 de juliol, pel qual s'aprova el reglament d'organització i funcionament del Registre d'Associacions". No s'ha aprovat, per tant, un decret posterior a l'entrada en vigor de la Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques.

L'esmentat decret 206/1999, de 27 de juliol, pel qual s'aprova el reglament d'organització i funcionament del Registre d'Associacions, no estableix un procediment específic per tractar els casos de transformació jurídica.

Malgrat tot, l'article 315-2 de l'esmentada Llei, que tracta sobre la constància registral de les persones jurídiques, determina que "al full registral obert per a cada associació s'han d'inscriure o anotar, segons que correspongui, els acords de fusió, escissió i transformació".

I, per consegüent, entenem que cal presentar al Registre d'Associacions l'escriptura de transformació per tal que aquest acord es pugui inscriure i el Registre emeti la resolució corresponent i es procedeixi, en el moment que s'escaigui, a la cancel·lació dels assentaments relatius a la associació.

DARRERS TRÀMITS

Una vegada obtinguda la resolució d'inscripció dels acords de transformació al Registre de Cooperatives, es comunicarà el canvi de personalitat jurídica tant a Hisenda com a la Tresoreria General de la Seguretat Social.

EXPERIÈNCIES

6

Projecte que desenvolupa una part o tot un servei públic

NOM: Musicop, SCCL

ENTITAT ORIGEN: Escola Municipal de Música de Mataró

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ: Transformació jurídica

CLASSE COOPERATIVA: Cooperativa de treball

LLOCS DE TREBALL (ACTUAL, SOCIS + NO SOCIS): 80

TESTIMONI IGNASI GÓMEZ:

A l'hora d'organitzar-nos com a persona jurídica vam tenir clar que la cooperativa era la forma més fidel a la nostra forma d'entendre l'educació, la cultura i la societat. El treball en equip i col·laboratiu era el sistema mitjançant el qual havíem construït l'EMM Mataró.

Avui gestionem sis escoles municipals de música, i totes basen el seu desenvolupament i la seva activitat en el treball en equip i la implicació de tots els membres de l'equip.

C/Serra i Moret, 6
Polígon Pla d'en Boet
08302 – Mataró

Telèfon: 665 328 100

A/e: info@musicop.cat

Web: www.musicop.cat

Entitat que inicia una activitat empresarial mantenint l'organització inicial

NOM: Apindep Ronçana, SCCL

ENTITAT ORIGEN: Apindep Associació

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ: Convivència de negocis

CLASSE COOPERATIVA: Cooperativa de consum, d'iniciativa social i sense ànim de lucre

LLOCS DE TREBALL (ACTUAL, SOCIS + NO SOCIS):

21 persones sòcies, de les quals 4 són de treball, 54 de consum i 139 (de mitjana) d'usuaris/àries

TESTIMONI APINDEP:

Implicació personal ampliant-ho amb concepte des solidaritat amb els serveis al no soci. Consolidar un model sostenible en el temps, participatiu i democràtic.

Plaça de l'Ajuntament
08187 Santa Eulàlia de Ronçana
(Barcelona)

Telèfon: 93 844 84 26

A/e: apindep@gmail.com

Web: www.apindep.cat

Entitat que vol formalitzar una activitat empresarial extingint l'organització inicial

NOM: Biciclot, SCCL

ENTITAT ORIGEN: Associació "Grup de Treball Biciclot"

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ: Transformació jurídica

CLASSE COOPERATIVA: Cooperativa de treball associat sense afany de lucre

LLOCS DE TREBALL (ACTUAL, SOCIS + NO SOCIS): 9

TESTIMONI PERE SERRASOLSES:

D'una afició a una professió, aquesta va ser la nostre evolució premeditada des que vam començar als anys 80. L'associació va ser en aquells anys una solució jurídica per néixer, formar-nos, organitzar-nos i finançar el projecte empresarial. La transformació va ser un pas difícil però inevitable per créixer i consolidar-nos. La bicicleta, la mobilitat i el medi ambient han estat els valors claus de la viabilitat de la cooperativa, avui segueixen sent mes actuals que mai.

C/ de la Verneda, 16-18
08018 Barcelona

Telèfon: 93 307 74 75

A/e: biciclot@biciclot.net

Web: www.biciclot.net

Col·lectiu, plataforma o assembla que cobreix necessitats socials i econòmiques

NOM: CISEC, SCCL

ENTITAT ORIGEN: Associació CISEC (Centre d'Informació i Serveis a l'Estudiant de Catalunya)

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ: Transformació jurídica

CLASSE COOPERATIVA: Cooperativa d'iniciativa social sense afany de lucre (treball associat)

LLOCS DE TREBALL (ACTUAL, SOCIS + NO SOCIS):

40 persones treballadores, 7 són sòcies de treball i 33 no sòcies

TESTIMONI JOAN MARTÍNEZ:

CISEC es va constituir com a associació l'any 1992 per oferir serveis gratuïts d'informació i assessorament a estudiants. Posteriorment i amb la implementació de les polítiques de joventut a les administracions locals, l'associació va començar a gestionar contractes i licitacions fent créixer l'entitat i obligant-la a assolir un alt grau de professionalització. A l'any 2011, i amb la necessitat d'implicar als treballadors i democratitzar el funcionament de l'entitat, vam decidir transformar-nos en cooperativa amb la motivació d'enfortir-nos davant els nous reptes econòmics i socials.

CISEC

Cooperativa d'iniciatives
socials, educatives
i comunitàries

C/ Junta de comerç, 26, bxs
08001 Barcelona

Telèfon: 93 301 39 78

A/e: informacio@cisec.org

Web: www.cisec.org

Empreses amb dificultats de successió

NOM: Nou Indret, SCCL

ENTITAT ORIGEN: SL, reconversió en SCCL

MODALITAT DE TRANSFORMACIÓ: Transformació jurídica

CLASSE COOPERATIVA: Cooperativa de treball associat

LLOCS DE TREBALL (ACTUAL, SOCIS + NO SOCIS): 4

nouINDRET

TESTIMONI EULÀLIA CATALAN:

El propietari es va jubilar i la SL tancava, sense deixar gairebé res. Una part dels treballadors va capitalitzar l'atur per a formar la cooperativa; d'això fa 7 anys.

La decisió va ser relativament fàcil perquè la professionalització i grau de coneixement de l'entorn i del producte de les persones que muntaven la cooperativa era molt elevat. El gran repte era portar (gestionar) i saber controlar el negoci perquè ja es disposava de clients, coneixement de l'entorn i producte i personal especialitzat. L'experiència dels cooperativistes en el sector ha servit per a impulsar l'empresa i ens ha permès de treballar plegats en la generació de nous projectes.

Ctra. de Sils Km 2
17430 Santa Coloma de Farners
(Girona)

Telèfon: 972 84 01 06

A/e: info@nouindret.com

Web: www.nouindret.com

**NORMATIVA
APLICABLE**

7

- [Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives - TEXT CONSOLIDAT](#)
Normativa afectada per la Llei 10/2011, del 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa (Llei "Òmnibus").

- [Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre règim fiscal de les cooperatives](#)
BOE 304, de 20 de desembre de 1990 (ref. butlletí: 90/30735). Darrera actualització publicada el 05/03/2011.

- [Decret 203/2003, d'1 d'agost, sobre l'estructura i el funcionament del Registre General de Cooperatives de Catalunya](#)
(DOGC 3966, de 12/09/2003)

- [Llei 3/2009, de 3 d'abril, sobre modificacions estructurals de les societats mercantils](#)
(Suplement en llengua catalana al BOE 82, de 04/04/2009)

- [Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques](#)
(DOGC 5123, de 02/05/2008)

**Direcció General d'Economia Social i
Cooperativa i Treball Autònom**

C. Sepúlveda, 148-150, 2a planta
08011 Barcelona
T. 93 228 57 57 | F. 93 228 57 37

**Federació de Cooperatives
de Consumidors i Usuaris de Catalunya**

C. Premià, 15 2a planta
T.93 301 20 20 | F.93 412 56 57

**Confederació de Cooperatives
de Catalunya (CCC)**

C. Premià, 15, 2a planta
08014 Barcelona
T. 93 332 36 82

**Federació de Cooperatives
d'Ensenyament de Catalunya**

C. Premià, 15 1a planta
08014 Barcelona
T. 93 415 93 56

**Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya**

C. Premià, 15, 1a planta
08014 Barcelona
T. 93 318 81 62 | F. 93 302 18 85

**Federació de Cooperatives
d'Habitatge de Catalunya**

C. Premià, 15 2a planta
08014 Barcelona
T. 93 488 21 38

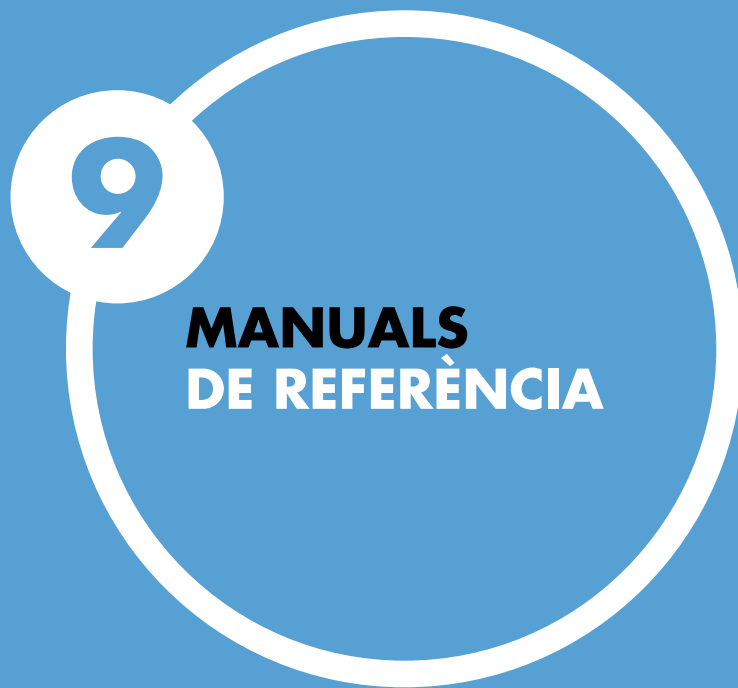
**Federació de Cooperatives
Agràries de Catalunya**

Oficines BARCELONA:
Casa de l'Agricultura
C. Ulldecona, 21-33, 3a pl.
08038 Barcelona
T. 93 226 03 69 | F. 93 226 06 73

Oficines LLEIDA:
Av. Tortosa, 2 Edifici Mercolleida Of. 25-27
25005 Lleida
T. 973 247 982 | F. 973 248 219

**Federació de Cooperatives
de Serveis i Transportistes de Catalunya**

C. Premià, 15, 1a planta
08014 Barcelona
T. 93 268 02 24 | F. 93 268 16 99

9
**MANUALS
DE REFERÈNCIA**

→ Guia pràctica del procés de constitució d'una empresa cooperativa

→ L'empresa continua. Guia de transformació en empreses cooperatives

→ La guia per a la reempresa. Cedint l'èxit empresarial

aracoop

Renovem, ampliem i enfortim
l'economia social
i cooperativa